УДК 336.743:330.131.7
JEL G21, D81
DOI: 10.32782/2786-8273/2023-1-10

Ширяєва Л.В.
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки і фінансів,
Одеський національний морський університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4706-2167
Liudmyla Shyriaieva
Odesa National Maritime University

Морозова І.В.
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки і фінансів,
Одеський національний морський університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-5627-396X
Iryna Morozova
Odesa National Maritime University

Копилова О.В.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки і фінансів,
Одеський національний морський університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9163-3369
Olha Kopylova
Odesa National Maritime University

Гончар К.О.
кандидат економічних наук, викладач,
Одеський національний економічний університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8350-3134
Kateryna Gonchar
Odesa National Economic University

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВАЛЮТНИХ РИЗИКІВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ТА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE UKRAINIAN BANKING SYSTEM CURRENCY RISKS BEFORE AND DURING THE MARITAL STATE

Анотація. *У статті визначено сутність валютного ризику, акцентовано увагу на важливості управління валютним ризиком в системі інших ризиків банківської системи. Наведено чинники, що впливали на валютний ризик банківської системи України до та під час воєнного стану. Визначено основні валютні ризики, притаманні банківській системі України під час воєнного стану: ризики валютних коливань; ризики, пов'язані з фіксацією валютного курсу; ризик нестачі валюти внаслідок спекулятивного попиту та обмеженої пропозиції; ризик зменшення золотовалютних резервів; зростання короткої валютної позиції банків; ризики, пов'язані з валютними обмеженнями на здійснення готівкових і безготівкових операцій; ризик виведення капіталу закордон з використанням банківських карток. Проаналізовано динаміку обсягів міжнародних резервів до та після початку повномасштабного вторгнення. Охарактеризовано окремі аспекти регуляторних нововведень щодо валютного регулювання під час воєнного стану в Україні та їх вплив на валютні ризики банківської системи. Наведено шляхи зменшення валютних ризиків банківської системи України в сучасних умовах.*

Ключові слова: *банк, ризик, валютний ризик, банківська система, курс валют, золотовалютні резерви, валютна позиція банку, валютні обмеження.*

Abstract. Introduction. *The stability of the Ukrainian banking system is the main guarantee of the stability of the entire state economy. Therefore, during external shocks and military-political instability, the risks to which the Ukrainian banking system is exposed, as well as management decisions regarding their minimization, must be clearly defined and outlined.* ***The purpose*** *of the article is to determine the essence of currency risk, factors affecting the currency risk of the Ukrainian banking system, conducting a comparative analysis of the currency risks of the Ukrainian banking system before and during the introduction of martial state.* ***Methods.*** *In the conditions of war, methods of analyzing the risks of the banking system should be carried out more deeply, covering a wide range of constantly changing factors – from psychological and behavioral (panic moods of the popula-*

© Ширяєва Л.В., Морозова І.В., Копилова О.В., Гончар К.О., 2023

tion, expectations and publications in the mass media, the degree of trust in the banking system), graphic, statistical, historical to military political and foreign economic (military-political decisions, the situation on the battlefield, financial assistance from Western partners). ***Results.*** *The risks of the official exchange rate fixing in the long-term lead to economic imbalances, reduce the competitiveness of domestic producers, the problem of multiple exchange rates in the cash and interbank market segments and the artificial strengthening of the hryvnia despite the change in the structural characteristics of the economy are also relevant. The reason for realizing the risk of a shortage of cash currency was the logistical difficulties of delivering foreign currency cash from abroad when the demand for the currency clearly exceeded its supply. The increase in the short currency position of banks indicates an increase in the ratio of the excess of the amount of liabilities in foreign currency and bank metals over the amount of claims in the hryvnia equivalent to the regulatory capital of the bank. Currency restrictions on cash and non-cash transactions with currency are another risk, because it reduces the ability to plan and forecast currency activity.* ***Conclusion.*** *The analysis of currency risks proves that all currency risks of the Ukrainian banking system are interconnected and are derivatives of each other. The measures related to the fixing of the exchange rate and currency restrictions were fully justified and compensated for currency risks that could cause significant damage to monetary and financial stability. Reducing the sensitivity of the foreign exchange market to situational factors and reducing security risks will allow the NBU to gradually return to floating exchange rate formation and the regime of currency liberalization. The future accession of Ukraine to the European Union and to the euro zone should significantly minimize currency risks.*

Keywords: *bank, risk, currency risk, banking system, exchange rate, gold and foreign exchange reserves, currency position of the bank, currency restrictions.*

Постановка проблеми. Стабільність банківської системи України є головною запорукою стабільності всієї економіки держави. Тому під час економічних криз, зовнішніх потрясінь та, звісно, макроекономічної й військово-політичної нестабільності ризики, на які наражається банківська система України, а також управлінські рішення щодо їх мінімізації, повинні бути під пильним наглядом регулятора. До класичних ризиків банківського сектору зазвичай відносять кредитний, ризик ліквідності та валютний. Коливання обмінних курсів можуть вплинути на вартість товарів та послуг, вартість власного та боргового капіталу.

У лютому 2022 року одними з перший кроків Національного банку України були заходи з валютного регулювання, направлені на мінімізацію валютного ризику. Це підтверджує надзвичайну важливість валютного ризику в системі інших ризиків банківської системи особливо в часи макроекономічної та військово-політичної нестабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами сутності та управління валютними ризиками присвячено ряд праць вчених-економістів. Зокрема, Забчук Г. і Іващук О. досліджують ризики банківської системи України в умовах воєнного стану [1]; Дідур С.В. та Глухова В.І. розглядають підходи до визначення сутності та видів валютного ризику, а також проводять аналіз та визначають розмір валютних ризиків банків [2]; методи хеджування валютного ризику банками досліджують Краснова І.В. та Шевалдіна В.Г. [3]. Адлер М., Думас Б., Бертрам С. та Боднао Дж. фокусують свою увагу на питаннях вразливості до валютного ризику, його визначення та вимірювання [4; 5]. Вважаємо, що з огляду на кардинальні зміни діяльності та регулювання валютного ринку окремої уваги потребує аналіз валютних ризиків до та під час повномасштабного вторгнення в Україні.

Метою статті є визначення сутності валютного ризику, факторів, що впливають на валютний ризик банківської системи України, а також проведення порівняльного аналізу валютних ризиків банківської системи України до та під час запровадження воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зазначимо, що прояв традиційних ризиків банківського сектору економіки, масштаб їх впливу, методи оцінки та способи управління ними під час умовної стабільності зовнішнього середовища та під час воєнного стану мають суттєві відмінності. Відповідно, під час повномасштабної агресії та воєнного стану в державі не варто проводити аналіз та робити висновки на основі тільки традиційних підходів до оцінки ризиків, орієнтуючись лише на відповідність окремих коефіцієнтів їх нормативним значенням. Аналіз ризиків банківської системи потрібно проводити більш глибоко, охоплюючи широкий спектр постійно змінюваних чинників – від психологічних і поведінкових (панічні настрої населення, очікування та публікації в ЗМІ, ступінь довіри до банківської системи) до військово-політичних та зовнішньоекономічних (військово-політичні рішення, ситуація на полі бою, фінансова допомога західних партнерів). Тобто під час ситуації, яка склалася в Україні з початком російського повномасштабного вторгнення, ризик-менеджмент банків повинен максимально трансформуватися, стати більш гнучким, а регулятор і банківські управлінці повинні цілодобово «тримати руку на пульсі» та реагувати на нові виклики.

Вважаємо, що кредитний, валютний ризик та ризик ліквідності є тісно взаємопов'язаними, адже, наприклад, девальвація курсу національної валюти призводить до реалізації кредитного ризику (зростання частки непрацюючих кредитів та, відповідно, резервів за кредитними операціями – рис.1). Проте варто враховувати, що горизонт реалізації валютного ризику значно коротший за кредитний.

Щодо ризику ліквідності, то на початку повномасштабного вторгнення масове вилучення населенням коштів з банків з метою придбання іноземної валюти, курс якої стрімко зростає, призводило до актуалізації ризику ліквідності банків.

Відповідно до Постанови Правління НБУ №64 від 11.06.2018 «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах», валютний ризик (на ряду з ризиком дефолту, процентним ризиком торгової книги, ризиком кредитного спреду, фондовим, товарним та ризиком волатильності) є складовою частиною ринкового ризику та є таким ризиком, який виникає через несприятливі коливання курсів іноземних валют, що впливають на вартість/ціну інструментів, що утримуються в торговій та банківській книгах банку [7]. Валютний ризик, на відміну від фондового ризику та процентного ризику торгової книги, є притаманним як для банківської, так і для торгової книги банку. До роз-

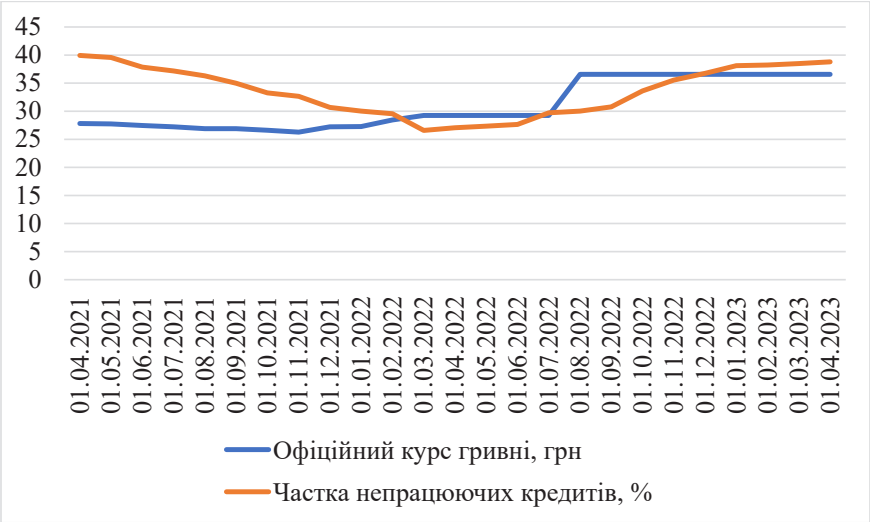

Рис. 1. Динаміка офіційного курсу гривні до долара США та частки непрацюючих кредитів за період з 01.04.2021 по 01.04.2023

Джерело: побудовано автором на основі даних [6]

рахунку валютного ризику включаються інструменти, номіновані в іноземній валюті, золото, а також інші інструменти, на вартість яких впливає зміна валютного курсу. Однак, під час розрахунку мінімального розміру ринкового ризику валютний ризик включається з найменшим коефіцієнтом масштабування – 1,5.

До повномасштабного вторгнення відбувався процес глобалізації банківської діяльності, тому ефективний менеджмент валютного ризику став вкрай важливим для вітчизняних банків, адже мала місце активна інтернаціоналізація банківських операцій, у банківському секторі України значною популярністю користувалися послуги банків з іноземним капіталом, відбувалася міграція капіталу та стрімкий розвиток валютного сектору, а також зростали обсяги спекулятивних валютних операцій.

Традиційно до валютних ризиків відносять ризики, що визначені Національним банком України у Методичних вказівках з інспектування банків «Система оцінки ризиків», схвалених Постановою правління НБУ № 104 від 15.03.2004, а саме: ризик трансакції, ризик перерахунку однієї валюти в іншу та економічний валютний ризик [8]. Курс на лібералізацію проведення поточних валютних операцій та операцій, пов'язаних з рухом капіталу проводився, починаючи з 2016 року до 24 лютого 2022 року включно, та значно послаблював зарегульованість валютного ринку України, надавав більше можливостей для банків та контрагентів під час проведення операцій з валютою та засвідчив перехід від режиму валютних обмежень до режиму вільного руху капіталу. Така лібералізація включала наступні кроки: скасування обов'язкового продажу валютної виручки, скасування резервування гривневих коштів для купівлі іноземної валюти, репатріацію дивідендів, купівлю фізичними особами валюти в межах 150 тис. грн. в день, репатріацію коштів від продажу облігацій і нелістингових цінних паперів [9].

Проте з введенням військового стану функціонування валютного ринку зазнало суттєвих змін, а валютні ризики набули більшого значення та різноманіття прояву, можна стверджувати, що вони трансформувалися і набули рис ризику країни. Тому валютні ризики, що притаманні банківській системі України, можна умовно розділити на наступні:

– ризики валютних коливань;

– ризики, пов'язані з фіксацією валютного курсу;

– ризик нестачі валюти внаслідок спекулятивного попиту та обмеженої пропозиції;

– ризик зменшення золотовалютних резервів;

– зростання короткої валютної позиції банків;

– ризики, пов'язані з валютними обмеженнями на здійснення готівкових і безготівкових операцій;

– ризик виведення капіталу закордон з використанням банківських карток.

Розглянемо більш детально вищеперераховані валютні ризики.

Ризики валютних коливань, що були притаманні для довоєнної економіки України, були пов'язані з балансом попиту і пропозиції на валютному ринку. Наразі навіть після фіксації у липні 2022 року Національним банком офіційного курсу вартість іноземної валюти на роздрібному валютному ринку постійно змінюється, що є наслідком зміни очікувань населення та бізнесу, інформаційного поля, ракетних обстрілів, психологічних чинників тощо. Банки, щоб мінімізувати курсові ризики, ймовірно, ще досить тривалий час зберігатимуть значний спред при купівлі-продажу валюти.

Ризики, пов'язані з фіксацією офіційного валютного курсу, у довгостроковій перспективі призводять до економічних дисбалансів, знижують конкурентоспроможність вітчизняних виробників, також актуальною є проблема множинності курсів на готівковому та міжбанківському сегментах ринку та штучного укріплення гривні попри зміну структурних характеристик економіки. У короткостроковій перспективі фіксований валютний курс дозволяє стабілізувати фінансову систему – забезпечити курсову стабільність, стримати паніку, інфляційний тиск та здешевити вартість критичного імпорту. Однак важливо не звикати до такої фіксації, так як це є додатковим навантаженням на

міжнародні резерви, які наразі повною мірою залежать від зовнішньоекономічної допомоги.

Прояв ризику нестачі готівкової валюти гостро відчули на собі за останній рік як українські банки, так і їх клієнти. Причиною реалізації цього ризику стали логістичні труднощі доставки готівки іноземної валюти з-за кордону при явному перевищенні попиту на валюту над її пропозицією. Національний банк України вжив необхідних заходів для забезпечення кас банків готівковою іноземною валютою, дозволивши обмін безготівкової валюти банків на готівку, зауваживши, що це не впливає на розмір міжнародних резервів [10].

Також НБУ дозволив безготівкову купівлю валюти з одночасним її розміщенням на короткострокові депозити. Такий крок, враховуючи подальшу реалізацію такої валюти на готівковому ринку за вищим курсом, сприятиме зменшенню ризику нестачі валюти на ринку та, ймовірно, зниженню готівкового курсу. Разом з тим банки для мінімізації валютного ризику мають змогу купувати долари США за офіційним курсом в Національного банку на суму таких залучених депозитів з обов'язковим її розміщенням на окремих рахунках в НБУ, по яким НБУ нараховує відсотки на залишок з виплатою відсотків у гривні [11].

Ризик зменшення золотовалютних резервів є одним з найбільш небезпечних для держави, адже саме за допомогою міжнародних резервів проводяться валютні інтервенції для балансування потоків іноземної валюти, забезпечуються платежі органів державної влади, обслуговується зовнішній державний борг.

Якщо проаналізувати динаміку обсягу міжнародних резервів до та після початку повномасштабного вторгнення, бачимо, що до введення воєнного стану відбувалось зростання обсягів як валових, так і чистих міжнародних резервів (рис. 2). Станом на лютий 2022 року Україна наростила достатньо резервів (на 01.02.2022 – 29,09 мдрд дол США), за рахунок яких була можливість аж до вересня 2022 року (на 01.08.2022 – 22,39 мдрд дол США, що на 23% менше, ніж на початку вторгнення) покривати видатки Державного бюджету в результаті негативного платіжного балансу, друку гривень та витрат мігрантів [12].

На рис. 2 спостерігаємо висхідну динаміку в обсягах валових та чистих міжнародних резервів, починаючи з 01.09.2022 р., що пояснюється проведенням послідовної політики західних партнерів щодо економічної підтримки України, а саме: макрофінансової допомоги від Європейського Союзу, розширеного фінансування Міжнародного валютного фонду, надходження від Сполучених Штатів Америки, а також від успішного розміщення валютних облігацій внутрішньої державної позики. Така тенденція щодо збільшення обсягу міжнародних резервів призвела до їх зростання до 35,9 мдрд дол США станом на 01.05.2023 р., що є абсолютно рекордним значенням за останні 11 років [13]. Тому можна вважати, що наразі ризик зменшення золотовалютних резервів для України не є першочерговим та критичним питанням.

Зменшення надходження валюти в країну є причиною порушення платіжного балансу та наслідком руйнування логістичних ланцюгів, знищення або пошкодження виробничих потужностей та інфраструктури, окупації значного обсягу території держави та міграції населення закордон. За даними Державної служби статистики за результатами I кварталу 2023 року спостерігалося від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами (-5,4 мдрд дол США) у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, що свідчить про зменшення надходження валюти в країну внаслідок скорочення експорту українських товарів [14].

Зростання короткої валютної позиції банків свідчить про збільшення розміру співвідношення величини перевищення обсягу зобов'язань за іноземною валютою та банківськими металами над обсягом вимог у гривневому еквіваленті до регулятивного капіталу банку. Тому задля підтримки стабільності валютного ринку та для запобігання непродуктивному відпливу капіталу НБУ з 4 травня 2022 року скоротив ліміти відкритої довгої та короткої валютної позиції банків з 15% до 5% від їх регулятивного капіталу, що, в свою чергу, обмежило можливості банків здійснювати власні опе-

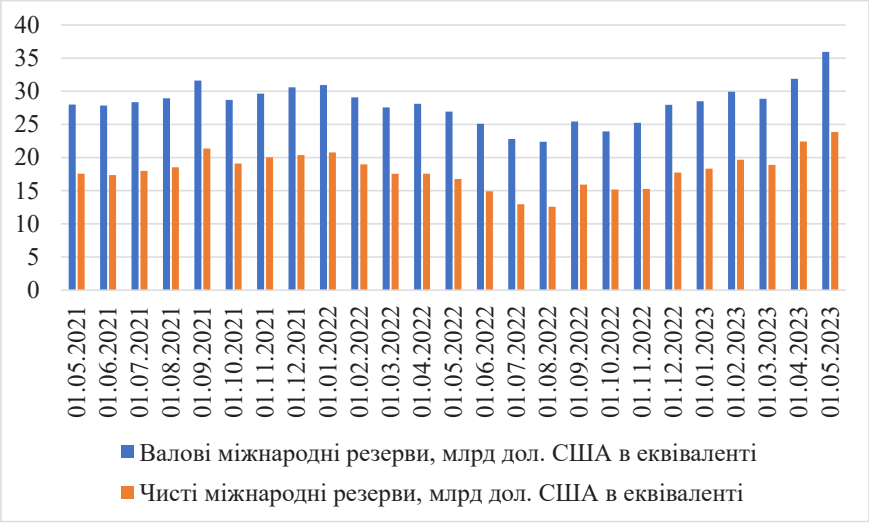

Рис. 2. Динаміка обсягів міжнародних резервів до та після початку повномасштабного вторгнення (01.05.2021 – 01.05.2023 рр.)

Джерело: побудовано автором за даними [12]

рації на міжбанківському валютному ринку та зменшило їх роль у згладжуванні надмірних курсових коливань за рахунок власної валютної позиції [15].

Виведення капіталу закордон з використанням карток набуло достатньо загрозливих для банків масштабів. Внаслідок небачених до повномасштабного вторгнення розрахунків українськими картками за кордоном (в т.ч. «картковий туризм») посилився тиск на валютний ринок, зменшити який вдалося тільки завдяки запровадженню системи лімітів за операціями з платіжними картками. Складність в прийнятті обмежувальних заходів полягала в тому, щоб запобігти непродуктивному виведенню капіталу закордон та одночасно не створити негативного впливу на життєво необхідні витрати звичайних вимушених переселенців.

Встановлення валютних обмежень на здійснення готівкових і безготівкових операцій з валютою – ще один ризик для банківської системи України, адже зменшує можливість планувати і прогнозувати валютну діяльність хоча б на найближчу короткострокову перспективу, так як усі обмежувальні та пом'якшувальні заходи на валютному ринку постійно удосконалюються та підлаштовуються під ринкові обставини. Також операції банків щодо купівлі-продажу валюти є одним з джерел операційного доходу, який, з введенням ряду обмежень, банки недоотримали.

Щодо фізичних осіб, то валютні обмеження торкнулись операцій зі зняття валюти з валютних рахун-

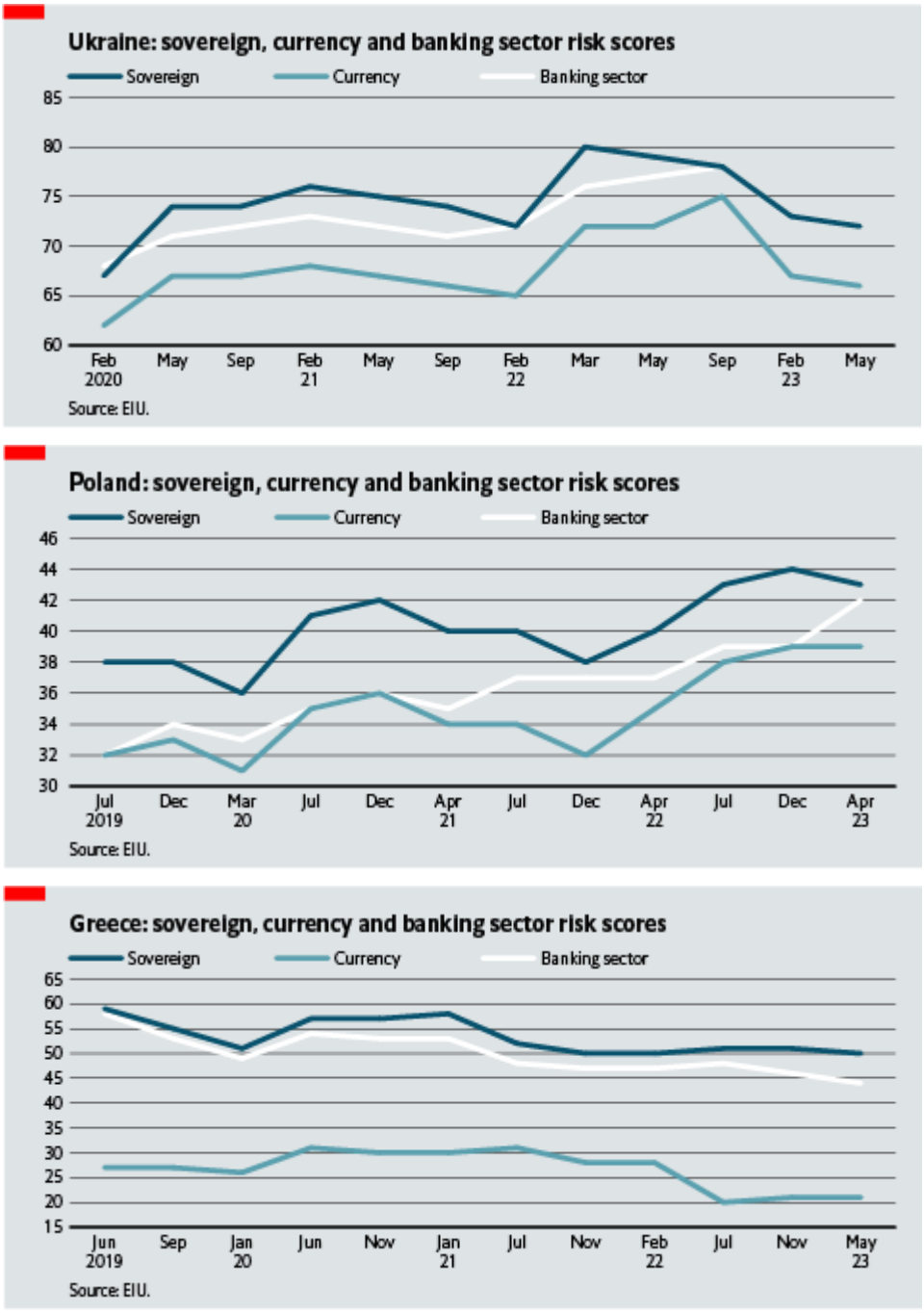

Рис. 3. Динаміка суверенного, валютного та банківського ризиків у Греції, Польщі та України

Джерело: [17]

ків, зняття з гривневих карток та розрахунки гривневими картками за кордоном, p2p-переказів за кордон, продажу готівкової валюти банками, онлайн-купівлі валюти, курсу валют за картковими рахунками, SWIFT-платежів за кордон. На компанії також накладались валютні обмеження в частині платежів за імпорт, терміну розрахунків за експортно-імпортними операціями, погашення боргів за кордоном. Щодо банків застосовувались заходи, спрямовані на зменшення відкритої валютної позиції та заборону дострокового погашення кредитів нерезидентами.

Такі запроваджені Національним банком заходи спрямовувались на забезпечення узгодженості між цілями по сприянню економічній діяльності та по запобіганню непродуктивному відпливу капіталу, утримання макроекономічної стабільності, забезпечення критичних потреб економіки без значної шкоди валютному ринку. Однак, не зважаючи на введені обмежувальні та згодом поступові пом'якшувальні заходи, здатність валютного ринку України до самозбалансування залишається вкрай низькою та значною мірою залежить від продажу валюти НБУ – якщо до впровадження воєнного стану частка НБУ в структурі пропозиції безготівкової валюти складала 4%, то під час воєнного стану на 24.03.2023 НБУ покриває 37% пропозиції валюти [16].

Шляхами зменшення валютних ризиків банківської системи в сучасних умовах військового стану можуть стати дії уряду щодо пожвавлення виробництва, відновлення транспортної логістики для підтримки експортерів. З боку регулятора необхідно впроваджувати заходи, націлені на збільшення обсягів пропозиції валюти, поступову відмову від фіксованого курсу та від обмежень на торгівлю валютними цінностями, на зменшення ролі Національного банку України в балансуванні валютного ринку.

Окремо слід відзначити прагнення України до вступу до Європейського Союзу та до Єврозони у більш далекому майбутньому. Наразі такі прагнення є не тільки політичними та економічними, а й інструментом зниження валютних ризиків. Для порівняння візьмемо дані щодо суверенного, валютного та банківського ризиків у Греції, що входить до Єврозони, Польщі, що входить до ЄС, але із власною валютою, та України за останні 4 роки (див. рис. 3).

Рейтинг валютного ризику Греції залишається на рівні А завдяки зоні євро. Греція отримує переваги від низьких ризиків фінансування та ліквідності, структурного профіциту поточного рахунку та міцного інституційного середовища. Рейтинг валютного ризику Польщі – BBB. Національний банк Польщі вимушений використовувати жорстку монетарну політику, втручатися в операції на валютних ринках і формувати високий рівень резервів іноземної валюти з метою стабілізації злотого.

Рейтинг валютного ризику України – CCC, що підтримується завдяки позитивному сальдо поточного рахунку та зростанню валютних резервів. Проте суворий контроль над капіталом та валютообмінними операціями продовжує перешкоджати повній конвертованості гривні. Завдяки цьому виникають ризики пов'язані із розбіжністю обмінного курсу внаслідок наявності обмінного курсу на чорному ринку, а це, в свою чергу, продовжує негативно тиснути на рейтинг.

Висновки. З вищевикладеного робимо висновок, що операції з іноземною валютою є однією з найважливіших складових діяльності банківської системи, тому особливу вагу варто зосереджувати на валютних ризиках, причинах їх реалізації та способах управління. Реалізація валютних ризиків призводить до росту інфляції, зменшення надійної довгострокової ресурсної бази банків, що стає причиною ризику ліквідності та обмежує здатність банків виконувати роль фінансових посередників. З аналізу валютних ризиків помічаємо, що всі валютні ризики банківської системи України взаємопов'язані між собою та є похідними один одного. Заходи, пов'язані з фіксацією валютного курсу, та валютні обмеження були цілком виправданими, й компенсували валютні ризики, які могли завдати значної шкоди монетарній та фінансовій стабільності. Під час військового стану значні валютні інтервенції Національного банку України, починаючи з вересня 2022 року, покривалися фінансовою допомогою від міжнародних партнерів, що дозволило зберегти та примножити золотовалютні резерви. Зменшення чутливості валютного ринку до ситуативних факторів та зниження безпекових ризиків дозволить НБУ поступово повертатися до плаваючого курсоутворення та режиму валютної лібералізації. Майбутнє входження України до Європейського Союзу, та, у перспективі, до зони євро має значно мінімізувати валютні ризики.

Бібліографічний список:

1. Забчук Г., Іващук О. Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану. *Міжнародний науковий журнал*. 2022. № 1-2. С. 50–61. DOI: https://doi.org/10.35774/ibo2022.01-02.050

2. Дідур С.В., Глухова В.І., Козирева А.В., Кравченко Х.В. Аналіз та оцінка валютних ризиків банку. *Modern Economics.* 2022. № 35. С. 56–64. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V35(2022)-09

3. Краснова І.В., Шевалдіна В.Г. Методи хеджування валютного ризику банками. *Sciences of Europe*. 2021. № 82. С. 10–15. URL: https://www.europe-science.com/wp-content/uploads/2021/11/Sciences-of-Europe-No-82-2021-Vol.-3.pdf

4. Adler M., Dumas B. Exposure to currency risk: definition and measurement. *Financial Management*. 1984. P. 41–50.

5. Bartram S.M., Bodnar G.M. Crossing the lines: The conditional relation between exchange rate exposure and stock returns in emerging and developed markets. *Journal of International Money and Finance*. 2012. No. 31(4). P. 766–792. DOI: http://dx.doi.org/10.1016/j.jimonfin.2012.01.011

6. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/

7. Постанова Правління НБУ № 64 від 11.06.2018 «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text

8. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» : Постанова Правління НБУ від 15.03.2004 № 104. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0104500-04

9. Дорожня карта скасування валютних обмежень. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-zatverdiv-novu-sistemu-valyutnogo-regulyuvannya-ta-oprilyudniv-dorojnyu-kartu-valyutnoyi-liberalizatsiyi

10. Постанова Правління НБУ № 35 від 19.03.2020 «Про здійснення Національним банком України операцій з підкріплення кас банків готівковою іноземною валютою». URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_19032020_35

11. Постанова Правління НБУ № 222 від 20.10.2022 «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18». URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_20102022_222

12. Міжнародні резерви. URL: https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo

13. Міжнародні резерви зросли до 35,9 млрд дол США за підсумками квітня, оновивши одинадцятирічний максимум. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/mijnarodni-rezervi-zrosli-do-359-mlrd-dol-ssha-za-pidsumkami-kvitnya-onovivshi-odinadtsyati-richniy-maksimum

14. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/

15. Постанова Правління НБУ № 88 від 29.04.2022 «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18». URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29042022_88

16. Лупін О. Валютна політика в умовах воєнного стану. 2023. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Currency_policy_conditions_martial_law_Lupin_pr_2023-04.pdf?v=4

17. Economist Intelligence. URL: https://country.eiu.com/

References:

1. Zabchuk H., Ivashchuk O. (2022) Ryzyky bankivs′koyi systemy Ukrayiny v umovakh voyennoho stanu [Risks of the banking system of Ukraine under the conditions of martial law]. *Mizhnarodnyy naukovyy zhurnal*, no. 1-2, pp. 50–61. DOI: https://doi.org/10.35774/ibo2022.01-02.050 (accessed June 10, 2023).

2. Didur S.V., Hlukhova V.I., Kozyreva A.V., Kravchenko Kh.V. (2022) Analiz ta otsinka valyutnykh ryzykiv banku [Analysis and assessment of currency risks in the bank]. *Modern Economics,* no. 35, pp. 56–64. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V35(2022)-09 (accessed June 10, 2023).

3. Krasnova I.V., Shevaldina V.H. (2021) Metody khedzhuvannya valyutnoho ryzyku bankamy [Methods of hedging currency risk by banks]. *Sciences of Europe*, no. 82, pp. 10–15. Available at: https://www.europe-science.com/wp-content/uploads/2021/11/Sciences-of-Europe-No.-82-2021-no.-3.pdf (accessed June 10, 2023).

4. Adler M., Dumas B. (1984) Exposure to currency risk: definition and measurement. *Financial Management*, pp. 41–50.

5. Bartram S. M., Bodnar G. M. (2012). Crossing the lines: The conditional relation between exchange rate exposure and stock returns in emerging and developed markets. *Journal of International Money and Finance*, no. 31(4), pp. 766–792. DOI: http://dx.doi.org/10.1016/j.jimonfin.2012.01.011 (accessed June 10, 2023).

6. Natsional′nyy bank Ukrayiny [National Bank of Ukraine]. Available at: https://bank.gov.ua/ (accessed June 10, 2023).

7. Postanova Pravlinnya NBU No. 64 vid 11.06.2018 "Pro zatverdzhennya Polozhennya pro orhanizatsiyu systemy upravlinnya ryzykamy v bankakh Ukrayiny ta bankivs′kykh hrupakh" [Resolution of the Board of the NBU No. 64 of June 11, 2018 "On approval of the Regulation on the organization of the risk management system in Ukrainian banks and banking groups"]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text (accessed June 10, 2023).

8. Metodychni vkazivky z inspektuvannya bankiv "Systema otsinky ryzykiv": Postanova Pravlinnya NBU vid 15.03.2004 No. 104 [Methodological guidelines for bank inspection "Risk assessment system": Resolution of the NBU Board dated March 15, 2004 No. 104]. Available at: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0104500-04 (accessed June 10, 2023).

9. Dorozhnya karta skasuvannya valyutnykh obmezhen′ [A road map for the abolition of currency restrictions]. Available at: https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-zatverdiv-novu-sistemu-valyutnogo-regulyuvannya-ta-oprilyudniv-dorojnyu-kartu-valyutnoyi-liberalizatsiyi (accessed June 10, 2023).

10. Postanova Pravlinnya NBU No. 35 vid 19.03.2020 "Pro zdiysnennya Natsional′nym bankom Ukrayiny operatsiy z pidkriplennya kas bankiv hotivkovoyu inozemnoyu valyutoyu" [Resolution of the Board of the NBU No. 35 of March 19, 2020 "On the implementation by the National Bank of Ukraine of operations to reinforce bank cash registers with cash foreign currency"]. Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_19032020_35 (accessed June 10, 2023).

11. Postanova Pravlinnya NBU No. 222 vid 20.10.2022 "Pro vnesennya zmin do postanovy Pravlinnya Natsional′noho banku Ukrayiny vid 24 lyutoho 2022 roku No. 18" [Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine No. 222 of October 20, 2022 "On Amendments to the Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine No. 18 of February 24, 2022"]. Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_20102022_222 (accessed June 10, 2023).

12. Mizhnarodni rezervy [International reserves]. Available at: https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo (accessed June 10, 2023).

13. Mizhnarodni rezervy zrosly do 35,9 mlrd dol SSHA za pidsumkamy kvitnya, onovyvshy odynadtsyatyrichnyy maksymum [International reserves increased to 35.9 billion USD according to the results of April, renewing the eleven-year high]. Available at: https://bank.gov.ua/ua/news/all/mijnarodni-rezervi-zrosli-do-359-mlrd-dol-ssha-za-pidsumkami-kvitnya-onovivshi-odinadtsyatirich-niy-maksimum (accessed June 10, 2023).

14. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: https://www.ukrstat.gov.ua/ (accessed June 10, 2023).

15. Postanova Pravlinnia NBU No. 88 vid 29.04.2022 "Pro vnesennia zmin do postanovy Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 24 liutoho 2022 roku No. 18" [Resolution of the NBU Board No. 88 dated 29.04.2022 "On Amendments to the Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine No. 18 dated February 24, 2022"]. Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29042022_88 (accessed June 10, 2023).

16. Lupin O. (2023) Valyutna polityka v umovakh voyennoho stanu [Currency policy under martial law.]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Currency_policy_conditions_martial_law_Lupin_pr_2023-04.pdf?v=4 (accessed June 10, 2023).

17. Economist Intelligence. Available at: https://country.eiu.com/ (accessed June 10, 2023).

Стаття надійшла до редакції 13.06.2023